

unesco

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ХУРААНГУЙ

ИРЭЭДҮЙГЭЭ Боловсролын ХАМТДААДАХИН нийгмийн шинэ ТӨСӨӨЛӨХ НЬ гэрээ

БОЛОВСРОЛЫН ИРЭЭДҮЙН ОЛОН УЛСЫН КОМИССООС

ЮНЕСКО – боловсролын салбар дахь дэлхий нийтийг манлайлагч

Боловсрол нь хүний суурь эрх бөгөөд тогтвортой хөгжил болон энх тайвны үндэс суурь болдог учраас ЮНЕСКО-ийн гол тэргүүлэх чиглэл юм. ЮНЕСКО нь НҮБ-ын боловсролын асуудлаар мэргэшсэн төрөлжсөн байгууллага бөгөөд бүх суралцагчдад үйлчлэх үндэсний тогтолцооны тэсвэртэй уян хатан чанар, чадавхыг бэхжүүлэх, ахиц дэвшилд жолоодон хөтлөх дэлхий нийтийн болон бүс нутгийн манлайллаар ханган ажилладаг. ЮНЕСКО нь мөн хувирган өөрчлөх суралцахуйгаар дамжуулан дэлхий нийтийг хамарсан өнөө үеийн сорилтуудад хариу арга хэмжээ авах хүчин чармайлтыг удирдан чиглүүлэхийн хамт бүх үйлийнхээ хүрээнд жендерийн тэгш байдал ба Африк тивд онцгой анхаарал хандуулдаг.

Боловсролын Ирээдүй санаачилга

Боловсролын Ирээдүйн Олон улсын Комиссыг ЮНЕСКО-оос 2019 онд мэдлэг ба суралцахуй нь хүн төрөлхтөн болон гараг дэлхийн ирээдүйг хэрхэн тодорхойлж болох талаар эргэцүүлэн бодож, дахин төсөөлөх зорилгоор байгуулсан юм. Энэхүү санаачилга нь олон нийт, шинжээчдийг өргөн хүрээгээр татан оролцуулж, хоршин ажиллуулах бөгөөд улам бүр нарийн төвөгтэй, тодорхойгүй, эмзэг хэврэг болж буй дэлхий ертөнцөд боловсролыг эргэн харж шинээр ухаарах нь хэрхэн зайлшгүй хэрэгцээ шаардлагатай болох талаар дэлхий нийтийн мэтгэлцээн хэлэлцүүлгийг өрнүүлэн идэвхжүүлэхэд чиглэнэ.

Нэгдсэн Үндэстний Боловсрол, Шинжлэх ухаан, Соёлын Байгууллага (Фонтенуа, 75352 Парис хот 07 SP, Франц Улс) болон ЮНЕСКО-ийн Монголын Үндэсний комисс (НҮБ-ын байр, Нэгдсэн Үндэстний гудамж 14, Сүхбаатар дүүрэг, Улаанбаатар, Монгол Улс) хамтран 2022 онд эрхлэн гаргав.

© ЮНЕСКО болон ЮНЕСКО-ийн Монголын Үндэсний комисс 2022

Энэхүү ном нь Creative Commons-ийн Зохиогчийн нэрийг дурьдах - Ижил нөхцөлөөр цааш дамжуулах (CC-BY-SA 3.0 IGO) лицензийн дагуу хэрэглэхэд нээлттэй байна. (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). Номын агуулгыг ашигласанаар, хэрэглэгч нь ЮНЕСКО-ийн Нээлттэй мэдээллийн сангийн ашиглалтын нөхцөлүүдийг хүлээн зөвшөөрөх ёстой (<http://www.unesco.org/open-access/terms-use-ccbysa-en>).

Номны англи нэр: *Reimagining our futures together: a new social contract for education. Executive summary*
Нэгдсэн Үндэстний Боловсрол, шинжлэх ухаан, соёлын байгууллага (7, Фонтенуа талбай, 75352 Парис хот 07 SP, Франц Улс)-аас 2021 онд эрхлэн гаргав.

Энд ашигласан нэр, материалууд нь аль нэг улс орон, газар нутаг, хот дүүргийн болон хил хязгаарын тухай эрх зүйн байдлын талаар ЮНЕСКО-ийн үзэл бодлын илэрхийлэл биш болно.

Боловсролын Ирээдүйн Олон улсын Комиссын гишүүд энэхүү хэвлэлд тусгагдсан баримтуудыг сонгох, танилцуулах, түүнд илэрхийлэгдсэн үзэл санааны төлөө үүрэг хариуцлага хүлээнэ. Эдгээр нь ЮНЕСКО-ийн үзэл баримтлал биш бөгөөд тус байгууллага үүрэг хүлээхгүй.

Англи хэл дээрх эхийг хянан тохиолдуулсан: Mary de Sousa

Орчуулсан: Нэрэндоогийн Нэргүй, "Тэгш таван ухаан" НҮТББ
Чойжилсүрэнгийн Нямгэрэл, Монгол Улсын Их Сургууль

Хянан тохиолдуулсан: Самбуугийн Болдсайхан, ЮНЕСКО-ийн Монголын Үндэсний комисс
Эрдэнээгийн Урангаа, ЮНЕСКО-ийн Монголын Үндэсний комисс

Хэвлэлийн загварыг: ЮНЕСКО

Монгол Улсад хэвлэв.

Боловсролын Ирээдүйн Олон улсын Комиссын энэ ажлыг Шведийн Олон улсын Хөгжлийн Хамтын ажиллагааны Агентлаг (Sida), Францын Засгийн газар болон Банко Сантандер (Banco Santander) нар харамгүй өгөөмөр сэтгэлээр дэмжсэн.

unesco

ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ХУРААНГУЙ

ИРЭЭДҮЙГЭЭ
Боловсролын
ХАМТДААДАХИН
нийгмийн шинэ
ТӨСӨӨЛӨХ НЬ
гэрээ

БОЛОВСРОЛЫН ИРЭЭДҮЙН ОЛОН УЛСЫН КОМИССООС

Гүйцэтгэлийн хураангуй

Манай дэлхий эргэлтийн цэг дээр байна. Мэдлэг ба суралцахуй нь шинэчлэл болон хувирган өөрчлөлтийн үндэс гэдгийг бид аль хэдийн мэддэг болсон. Гэвч дэлхий нийтийн тэнцвэрт бус байдал (disparity) болон бид яагаад, яаж, юуг, хаана, хэзээ сурдаг талаар дахин төсөөлөх тулгамдсан хэрэгцээ байгаа нь бидэнд энх тайван, шударга ёс, тогтвортой ирээдүйг бий болгоход туслах өөрийн амлалтаа боловсрол хараахан биелүүлээгүй байна гэсэн үг юм.

Өсөлт, хөгжлийг эрж хайхдаа хүмүүс бид байгаль орчноо дааж давшгүйгээр цөхрөөж, өөрсдийн оршин тогтнохуйдаа аюул занал учруулсан. Өнөөдөр амьдралын өндөр стандарт, алмайрч гайхахаар тэгш бус байдал хоёр зэрэгцэн оршиж байна. Улам бүр олон хүн нийгмийн амьдралд татагдан оролцож байгаа ч иргэний нийгэм болон ардчиллын үндэс суурь дэлхий дахинаа олон газарт ганхаж байна. Технологийн хурдацтай өөрчлөлтүүд бидний амьдралын олон талыг хувирган өөрчилж байна. Гэсэн хэдий ч эдгээр инновацууд нь үл алагчлах байдал (equity), инклюзив оролцоо (inclusion), ардчилсан оролцоо (democratic participation)-нд тохирч нийцэхэд чиглээгүй байна.

Өнөөгийн болон ирээдүй хойч үеийнхнийхээ өмнө эх дэлхийгээ хомсдол гачигдлын бус элбэг дэлбэг ертөнц байлгах, хүний эрхийг хүн бүр адил тэгш бүрэн дүүрэн эдэлдэг болгох хүнд хэцүү үүрэг даалгавар өнөөдөр хүн бүрийг хүлээж байна. Хойшлуулшгүй арга хэмжээ авах болон тодорхойгүй нөхцөлүүд үүсэхийг үл харгалзан **бидэнд итгэл найдвар дүүрэн байх шалтгаан бий**. Нэгэн төрөл зүйл болохынхоо хувьд бид хамтын түүхэндээ бидэнд хамтран ажиллах боломжийг олгодог мэдлэг болон арга хэрэгслийг хамгийн их хүртээмжтэйгээр ашиглаж болох тийм цэг дээр байна. Хамтдаа илүү сайн сайхан ирээдүйг цогцлоон бүтээхэд хүн төрөлхтнийг татан оролцуулах нөөц боломж урьд өмнө хэзээ ч ийм их байгаагүй билээ.

Боловсролын Ирээдүйн Олон улсын Комиссоос гаргасан энэхүү дэлхийн илтгэлд 2050 он ба түүнээс цааших хугацаанд харж буй бидний нийтлэг ертөнц, хамтын ирээдүйг төлөвшүүлэхэд боловсрол ямар үүрэг гүйцэтгэж чадах талаар асуултыг тавьсан. Дэвшүүлж буй саналууд нь дэлхий нийтийн оролцоо, хамтын бүтээн байгуулалтын хоёр жилийн үйл явцын үр дүнд бий болсон. Энэхүү үйл явц нь хүүхэд, залуучууд, насанд хүрэгчид гээд асар олон хүмүүс энэ нэг дэлхий дээр **бид холбогдсон байдаг** бөгөөд **бид хамтдаа ажиллах** нь зайлшгүй нэн чухал гэдгийг маш сайн ухамсарлаж байгааг харуулсан.

Олон хүмүүс эдгээр өөрчлөлтийг өөрсдөө хийхээр аль хэдийн оролцоод эхэлсэн байна. Энэхүү илтгэл нь суралцахуйн орон зайг хэрхэн дахин төсөөлөхөөс эхлээд сургалтын хөтөлбөрийг колоничлолоос ангижруулах, нийгэмшил ба сэтгэл хөдлөлийн суралцахуйн ач холбогдлыг чухалчлах, тэдгээрийг бодит амьдрал дээр харуулах мөн уур амьсгалын өөрчлөлт, КОВИД-19 мэтийн хямралууд, хуурамч мэдээ мэдээлэл болон дижитал хуваагдал зэрэг өсөн нэмэгдэж буй болгоомжлолын талаарх тэдний оруулсан хувь нэмрийг багтаасан.

Бидний амьдралын туршид суралцахуй (learning throughout life) ба багшлахуйг зохион байгуулах арга зам болох боловсрол нь хүний нийгмийг өөрчлөх үндсэн үүргээ аль хэдийнээс гүйцэтгэсээр ирсэн. Боловсрол нь биднийг дэлхий ертөнцтэй болон өөр хоорондоо холбогдох шинэ бололцоог нээж, яриа хэлэлцээ хийх, үйл ажиллагаа явуулах чадавхыг маань бэхжүүлдэг. **Гэвч энх тайван, шударга ёс, тогтвортой ирээдүйг бий болгохын тулд боловсрол өөрөө хувиран өөрчлөгдөх ёстой.**

Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ

Боловсролыг нийгмийн гэрээ талаас нь авч үзвэл хамтдаа хуваалцаж болох ашиг тусын төлөө нийгмийн гишүүдийн дунд байгуулсан хамтран ажиллах далд хэлцэл гэж харж болно. Нийгмийн гэрээ нь албан ёсоор хуульчлагдсан хэм хэмжээ, амлалт үүрэг, зарчмуудыг тусгадаг, мөн соёлд шигтгэгдэн орсон байдаг тул ажил хэргийн хэлэлцээрээс илүү зүйл юм. **Эхлэлийн цэг нь боловсролын нийгмийн шалтгаант зорилгууд (purpose)-ын талаарх хамтдаа зорих алсын хараа юм.** Энэхүү гэрээ нь боловсролын тогтолцоонуудын бүтэц, түүнчлэн тэдгээрийг бүтээж бий болгох, хадгалан бэхжүүлэх, боловсронгуй болгон сайжруулахад чиглэсэн ажлын суурь болон зохион байгуулалтын зарчмуудаас бүрдэнэ.

XX зууны туршид нийтийн боловсрол (public education) нь үндсэндээ хүүхэд, залуучуудыг заавал сургуульд сургах хэлбэрээр үндэсний иргэншил, хөгжлийн хүчин чармайлтыг дэмжихэд чиглэгдэж байв. Гэсэн хэдий ч өнөөдөр бид хүн төрөлхтний ирээдүйд болон амьд гараг-эх дэлхийд өөрт нь ноцтой эрсдэлүүд тулгараад байгаа учраас тэдгээр нийтлэг сорилтуудыг даван туулахад бидэнд тусалж чадахаар боловсролын талаар эргэцүүлэн тунгааж, нэн яаралтай дахин шинээр бүтээх ёстой болоод байна. Энэхүү **дахин төсөөлөх үйл хийнэ гэдэг нь хамтын, харилцан хамааралтай ирээдүйг цогцлоохоор хамтдаа ажиллана гэсэн үг юм.** Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ нь хамтын хичээл зүтгэлийн эргэн тойронд биднийг нэгтгэж, нийгэм, эдийн засаг, хүрээлэл орчны шударга ёсонд тулгуурласан хүн бүрийн тогтвортой, амар амгалан ирээдүйг бүрдүүлэхэд хэрэгтэй мэдлэг, инновацаар хангах ёстой. Тус гэрээ нь энэхүү илтгэлийн нэгэн адил багш нарын гүйцэтгэх үүрэг ролийг ч тэргүүн эгнээнд тавих нь зүйтэй.

2050 он хүртэл боловсролын талаар асуух дараах гурван чухал асуулт байна: **Бид юуг цаашид үргэлжлүүлэн хийх ёстой вэ? Бид юунаас татгалзах ёстой вэ? Бид юуг цоо шинээр сэдэж, бүтээлчээр урлах хэрэгтэй вэ?**

Суурь зарчмууд

Аливаа нийгмийн шинэ гэрээ нь инклюзив оролцоо, үл алагчлах байдал, хамтын ажиллагаа, эв нэгдэл түүнчлэн хамтын хариуцлага ба харилцан уялдаатай байдал гэсэн хүний эрхийг хангах өргөн хүрээний зарчмуудад суурилж, дараах хоёр үндсэн зарчмаар зохицуулагдах ёстой.

- **Амьдралынхаа туршид чанартай боловсрол эзэмших эрхийг баталгаажуулах.** Хүний эрхийн түгээмэл тунхаглалын 26 дугаар зүйлд заасан боловсрол эзэмших эрх нь боловсролын тухай нийгмийн шинэ гэрээний үндэс суурь хэвээр байх ёстой бөгөөд амьдралын туршдаа чанартай боловсрол эзэмших эрхийг баталгаажуулах агуулгаар өргөжих учиртай. Энэ нь мэдээлэл, соёл, шинжлэх ухааны түүнчлэн нийтлэг мэдлэг (knowledge commons) болон үе дамжин өвлөгдөж, тасралтгүй хувиран өөрчлөгдөж буй хүн төрөлхтний хамтын мэдлэгийн нөөцүүдийг хүртэх, түүнд хувь нэмэр оруулах эрхийг хамрах ёстой.
- **Боловсролыг нийтийн хичээл зүтгэл, нийтлэг сайн сайхан байдал болгон бэхжүүлэх.** Нийгмийн хамтын хичээл зүтгэл болох утгаараа боловсрол нь нийтлэг шалтгаант зорилгыг дэвшүүлж, хувь хүмүүс ба хамт олонд хамтдаа цэцэглэн хөгжих боломжийг олгодог. Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ нь зөвхөн боловсролын салбарыг төрийн санхүүжилтээр хангах төдийгүй боловсролын талаарх олон нийтийн хэлэлцүүлэгт хүн бүрийг оролцуулж, нийгмийг бүхэлд нь хамруулах амлалт үүргийг тусгасан байх ёстой. Хүн бүрийн оролцоонд онцгойлон анхаарч байгаа нь боловсролыг нийтлэг сайн сайхан байдал буюу хамтдаа сонгож, хамтдаа хүрдэг сайн сайхан аж байдал (shared well-being) болгож бэхжүүлж буй явдал юм.

Эдгээр суурь зарчмууд нь өнөөдрийг хүртэл боловсрол нь хүн төрөлхтнийг одоогийн түвшинд хүрэх боломжийг олгосон дүгнэлт дээр тулгуурладаг бөгөөд биднийг 2050 он болон түүнээс цааших цаг үед дөхөхийн хэрээр боловсрол нь хойч үеийнхэндээ ирээдүйгээ дахин төсөөлж, өөрсдийн ертөнцөө шинэчлэх боломж, эрх мэдлийг олгоход тусална.

Өмнөх амлалтууд болон тодорхойгүй ирээдүй хооронд

Өсөн тэлж буй нийгэм, эдийн засгийн тэгш бус байдал, уур амьсгалын өөрчлөлт, биологийн төрөл зүйлийн алдагдал, гараг дэлхийн хил хязгаараас давсан нөөцийн ашиглалт, ардчиллын ухралт, эх захгүй технологийн автоматжуулалт энэ бүгд нь бидний өнөөгийн түүхэн цаг үеийн онцлог шинж юм. Эдгээр давхацсан олон хямрал, сорилтууд нь бидний хувь хүний болон хамтын хүний эрх (individual human right and collective human right)-ийг хязгаарлаж, дэлхий дээрх амьдралын ихэнх хэсэгт хохирол гэмтэл учруулж байна. Хэдийгээр боловсролын системийн өргөжин тэлэлт нь олон хүнд боломжуудыг бий болгож байгаа ч асар олон хүмүүсийн суралцахуй нь чанар муутай хэвээр байна.

Ирээдүйгээ харахад үүнээс ч илүү бүдэг бараан дүр зураг тун амархан бууж байна. Хүний амьдрах орон зай багассан, эцэж сульдсан гараг дэлхийг төсөөлж болно. Ирээдүйн эрс тэс зураглал бүхий төсөөллүүдэд чанартай боловсрол нь элитүүдийн давуу эрх ямба болж байхад, асар олон хүмүүс зайлшгүй шаардлагатай бараа, үйлчилгээг хүртэх боломжгүйгээс зовж шаналж амьдардаг ертөнц ч бас багтана. Сургалтын хөтөлбөрүүд нийцэлгүй болох хүртэл өнөөгийн боловсролын тэгш бус байдал дордсоор л байх уу? Эдгээр боломжит өөрчлөлтүүд бидний суурь хүмүүнлэг чанарт хэрхэн нөлөөлөх вэ?

Ямар ч чиг хандлага бол хувь тавилан биш юм. Ирээдүйн өөр олон хувилбарууд байх боломжтой бөгөөд хэд хэдэн гол салбарт хэсэгчилсэн хувирган өөрчлөлтийг ялган харж болно:

- Манай гараг аюулд өртөж байгаа ч нүүрстөрөгчгүйжүүлэх, эдийн засгийг ногоонжуулах ажил хийгдэж байна. Энд хүүхэд, залуучууд аль хэдийн манлайлан утга учиртай үйлд уриалж, хойшлуулшгүй нөхцөл байдлыг хүлээн зөвшөөрөхөөс татгалзаж буй хүмүүсийг хатуу зэмлэж байна.
- Сүүлийн 10 жилийн хугацаанд дэлхий даяар ардчилсан засаглалаас ухарч, ижилсэлд-хөтлөгдсөн популист мэдрэмж, сэтгэлгээ (identity-driven populist sentiment) өсөн нэмэгдэж байна. Үүний зэрэгцээ дэлхий даяар газар авсан ялгаварлан гадуурхал, шударга бус байдлыг эсэргүүцэж буй иргэдийн оролцоо, идэвхи улам бүр цэцэглэн хөгжиж байна.
- Дижитал технологид хувирган өөрчлөлт хийх асар их нөөц потенциал байгаа ч бид тэдгээр олон амлалтыг хэрхэн хэрэгжүүлэхээ хараахан бодож олж чадаагүй байна.
- Хиймэл оюун ухаан, автоматжуулалт болон бүтцийн хувирган өөрчлөлтүүд нь дэлхийн өнцөг булан бүрд хөдөлмөр эрхлэлтийн ландшафтуудыг өөрчилж байгаа учраас хүн-төвтэй зохистой ажил хөдөлмөрийг бий болгох сорилтыг шийдвэрлэхэд улам хэцүү болж байна. Үүний зэрэгцээ, илүү олон хүн, хамт олон халамжийн ажлын үнэ цэнийг болон эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангах олон тооны арга замыг хүлээн зөвшөөрч байна.

Шинээр гарч ирж буй үйл явцын эдгээр тасалдалт нь боловсролд далд учир холбогдол бүхий чухал үр дагавар авчирна. Эргээд, боловсрол тэдгээрт хэрхэн хариу үйлдэл үзүүлэх нь бид хамтдаа боловсролын салбарт юу хийхээс хамаарна.

Одоогийн байдлаар дэлхий даяар бидний боловсролыг зохион байгуулж буй арга замууд нь шударга, амар амгалан нийгэм, эрүүл гараг дэлхий, бүгдэд ашиг тустай хамтын ахич дэвшлийг хангахад хангалттай байж чадахгүй байна. Үнэн хэрэгтээ бидний зарим бэрхшээл нь бид хэрхэн боловсрол эзэмшүүлж байгаагаас үүдэлтэй байдаг. **Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ нь** суралцахуй болон сурагчид, багш нар, мэдлэг, дэлхий ертөнц хоорондын харилцан хамаарлын талаар **өөрөөр бодох боломжийг бидэнд олгох ёстой.**

Боловсролыг шинэчлэх саналууд

Сурган хүмүүжүүлэх арга зүй нь хамтран ажиллах, хоршин ажиллах, эв нэгдэлтэй байх зарчимд суурилах ёстой. Энэ нь сурагчдын хамтарч ажиллах болон дэлхийг энэрэх нинжин (empathy), нигүүлсэх ариун (compassion) сэтгэлээр хувирган өөрчлөх оюун ухаан, нийгэм, ёс суртахууны чадавхыг тэтгэх хэрэгтэй. Түүнчлэн өрөөсгөл хандлага (bias), мухардмал зан заншил (prejudice), хуваагдмал байдал (divisiveness)-аас ангид байх нь чухал юм. Үнэлгээнд сурган хүмүүжүүлэх эдгээр зорилгыг бүх сурагчийн утга учиртай өсөлт хөгжил болон тэдний суралцахуйг дэмжихэд чиглэдэг байхаар тусгах ёстой.

Сургалтын хөтөлбөрүүд нь сурагчдад мэдлэг олж авах, бүтээхэд нь дэмжлэг үзүүлэхийн зэрэгцээ тэдний шүүмжлэлт сэтгэлгээний, мөн мэдлэгээ хэрэглэх чадавхыг хөгжүүлдэг экологийн болон соёл хоорондын мөн судлагдахуун хоорондын суралцахуйг чухалчлах ёстой. Сургалтын хөтөлбөрүүд нь хүн төрөлхтний экологийн ойлголтыг агуулсан байх шаардлагатай бөгөөд энэ нь бидний цорын ганц орон гэр болсон амьд гараг эх Дэлхийтэйгээ хамааралтай байдаг харилцааг дахин тэнцвэржүүлэх хэрэгтэй. Худал хуурмагийг үнэнээс ялгах чадамжийг хөгжүүлдэг байгалийн ухаан, дижитал болон хүмүүнлэгийн ухааны мэдлэг боловсролоор дамжуулан буруу ташаа мэдээллийн тархалтыг няцаан эсэргүүцэх нь зүйтэй бөгөөд боловсролын агуулга, аргууд, бодлого дахь иргэний идэвхтэй байр суурь, ардчилсан оролцоог дэмжих нь зүйтэй юм.

Багшлахуйг хоршин ажиллах хамтын хичээл зүтгэл болгож цаашид мэргэжлийн түвшинд хүргэхэд багш нар мэдлэг бүтээгч, боловсрол ба нийгмийн хувирган өөрчлөлтийн гол зүтгэлтэн гэдэг утгаараа энэ хамтын үйлдээ хүлээн зөвшөөрөгдөх ёстой. Хорших ажиллагаа, багийн ажил нь багш нарын ажлын онцлог байвал зохино. Эргэцүүлэл, шинжилгээ судалгаа, сурган хүмүүжүүлэх шинэ мэдлэг ба туршлагыг бүтээх нь багшлахуйн салшгүй хэсэг болох хэрэгтэй. Энэ нь тэдний бие даасан байдал, эрх чөлөөг дэмжиж, боловсролын ирээдүйн талаар олон нийтийн мэтгэлцээн, яриа хэлэлцээнд бүрэн хэмжээнд оролцох ёстой гэсэн үг юм.

Сургуулиуд нь инклюзив оролцоо, үл алагчлах байдал болон хувийн ба хамтын сайн сайхан аж байдлыг дэмждэгийнхээ хувьд боловсролын хамгаалагдсан хотхонууд байх ёстой бөгөөд мөн илүү шударга, тэгш, тогтвортой ирээдүй рүү чиглэсэн дэлхийн хувирган өөрчлөлтийг сайн дэмжих зорилгоор дахин төсөөлөгдөж, шинээр төлөвлөгдсөн байх нь чухал юм. Сургууль нь хүмүүсийн янз бүрийн бүлгүүдийг хамтад нь нэгтгэж, тэдний өмнө өөр хаана ч байхгүй тийм сорилтууд ба бололцоонуудыг нээж өгдөг газар болох учиртай. Сургуулийн архитектур, орон зай, цаг хугацаа, цагийн хуваарийг төлөвлөж, сурагчдын бүлгийг зохион байгуулахдаа хувь хүмүүст хамтдаа ажиллах боломжийг олгож, урамшуулан дэмждэг байхаар дахин дизайнчлах хэрэгтэй. Дижитал технологи нь сургуулиудыг орлох биш харин тэдгээрийг дэмжихэд чиглэсэн байх ёстой. Сургуулиуд хүний эрхийг хангах, тогтвортой байдалд хүрэх, нүүрстөрөгчийг саармагжуулах үйл хэрэгт үлгэр жишээ болох замаар бидний зорьж буй ирээдүйн загвар болох ёстой.

Бид янз бүрийн соёл болон нийгмийн орон зайд амьдралын туршид нээгддэг боловсролын боломжуудыг эдэлж, тэдгээрийг өргөжүүлэх ёстой. Амьдралын бүхий л цаг үед хүмүүст утга учиртай, чанартай боловсролын боломжууд байх учиртай. Бид суралцахуйн байгалийн, зохиомол, виртуал сургалтын талбаруудыг холбож, тус бүрийн хамгийн сайн нөөц потенциалыг хөшүүрэг болгон ашиглах хэрэгтэй. Гол үүрэг хариуцлагыг Засгийн газрууд үүрэх бөгөөд тэдний боловсролын төрийн санхүүжилт, эрх зүйн зохицуулалтын чадавхыг бэхжүүлэх шаардлагатай. Хүмүүсийн боловсрол эзэмших эрхийг насан туршид нь хангахын тулд мэдээлэл, соёл, шинжлэх ухаан, харилцаа холбооны эрхээр өргөжүүлэх нь чухал юм.

Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээг хурдасгах нь

Томоохон хэмжээний өөрчлөлт, шинэчлэл хийх бололцоо бий. Бид олон сая хувь хүний болон хамтын эр зориг, манлайлал, эсэргүүцэл, бүтээлч байдал, анхаарал халамж зэрэг үйлээр дамжуулан боловсролын нийгмийн шинэ гэрээг байгуулах болно. Нийгмийн шинэ гэрээ нь ялгаварлан гадуурхал (discrimination), орхин гадуурхалт (marginalization), хасан гадуурхалт (exclusion)-ын сорилтуудыг даван туулж, ялан дийлэх хэрэгтэй. Арьс өнгө, үндэс угсаа, шашин шүтлэг, хөгжлийн бэрхшээл, бэлгийн чиг баримжаа, нас, иргэний харьяаллаас үл хамааран жендэрийн тэгш байдал, бүх хүний эрхийг хангахын төлөө бид өөрсдийгөө зориулах ёстой. Нийгмийн яриа хэлэлцээ хийх, хамтдаа сэтгэж, үйлдэхэд асар их амлалт үүрэг, хичээл зүтгэл хэрэгтэй.

Судалгаа, инновацын уриалга. Нийгмийн шинэ гэрээ байгуулахын тулд амьдралынхаа туршид сурч боловсрох (education throughout life) эрхийг хангахад анхаарал төвлөрүүлсэн дэлхий дахины хоршин ажиллах хамтын шинжилгээ судалгааны хөтөлбөр шаардлагатай. Энэхүү хөтөлбөр нь боловсрол эзэмших эрхэд төвлөрч, хөндлөн чиглэлийн суралцахуй, мэдлэгийн хил дамнасан солилцоо зэрэг олон төрлийн нотолгоо, мэдэхүйн арга замыг багтаасан байх ёстой. Багш нараас эхлээд сурагчид хүртэлх, эрдэмтэн судлаачид, судалгааны төвүүдээс эхлээд Засгийн газар, иргэний нийгмийн байгууллагууд хүртэлх хүн бүрийн хувь нэмрийг талархан хүлээн авах нь зүйтэй.

Дэлхий нийтийн эв нэгдэл, олон улсын хамтын ажиллагааны уриалга. Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ нь төрийн болон төрийн бус бүх тоглогчдын хоорондох илүү шударга, үл алагчилсан эрх тэгш хамтын ажиллагаанд тулгуурласан нийтлэг сайн сайхан байдал болгож боловсролыг дэмжихийн төлөө дэлхий нийтээрээ хоршин ажиллахаар хүлээсэн шинэ амлалт үүргийг шаардана. Боловсролд үзүүлэх Хойд-Өмнөдийн тусламжийн урсгалаас гадна Өмнөд-Өмнөд болон гурван талт хамтын ажиллагаагаар дамжуулан мэдлэг, баримт нотолгоог үүсгэн бий болгох ажлыг бэхжүүлэх ёстой. Олон улсын хамтын нийгэмлэг нь боловсролын нийгмийн шинэ гэрээг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хамтын шалтгаант зорилго, хэм хэмжээ, стандартад нийцүүлэн ажиллахад нь улс орнуудын төрийн болон төрийн бус тоглогчдод туслах гол үүрэг роль гүйцэтгэнэ. Ингэхдээ аливаа нийгэм, улс төрийн асуудлыг шийдвэрлэхдээ тухайн асуудалтай хамгийн ойрын байх бүтэц, эрх мэдлийн түвшинд нь шийдвэрлэх нь зүйтэй хэмээх “субсидиар” (subsidiarity) зарчмыг хүндэтгэж, орон нутгийн, үндэсний, бүс нутгийн хүчин чармайлтыг хөхиүлэн урамшуулах ёстой. Орогнол хүсэгчид, дүрвэгсэд, харьяалалгүй хүмүүс, цагаачдын боловсролын хэрэгцээг ялангуяа, олон улсын хамтын ажиллагаа, дэлхийн түвшний байгууллагуудын үйл ажиллагаагаар дэмжих шаардлагатай.

Их сургуулиуд болон дээд боловсролын бусад байгууллагууд боловсролын нийгмийн шинэ гэрээг байгуулах бүх чиглэлд идэвхтэй ажиллах ёстой. Бүтээлч, шинийг санаачлагч, боловсролыг нийтлэг сайн сайхан байдал болгон бэхжүүлэхийн төлөө тууштай ажилладаг их дээд сургуулиуд нь судалгаа, шинжлэх ухааны дэвшлийг дэмжихээс эхлээд өөрсдийн хамтын нийгэмлэгт болон дэлхийн өнцөг булан бүрд байгаа боловсролын бусад байгууллага, хөтөлбөрүүдэд хувь нэмэр оруулагч түнш байх хүртэл боловсролын ирээдүйд гол үүрэг гүйцэтгэх болно.

Боловсролын ирээдүйг бүтээхэд хүүхэд, залуучууд, эцэг эхчүүд, багш нар, судлаачид, идэвхтнүүд, ажил олгогчид, соёл урлаг, шашны удирдагчид гээд **хүн бүр оролцох боломжтой байх нь нэн чухал**. Бидэнд тулж босох гүн гүнзгий, арвин баялаг, олон янзын соёлын өв уламжлал бий. Хүмүүс агуу хамтын хүч нэгдэл, оюун ухаан, бүтээлч нөөц чадавхтай байдаг. Бид одоо тогтворгүй байдалд хөтөлсөн замаараа үргэлжлүүлэн яваад байх уу эсвэл чиглэлээ эрс өөрчлөх үү гэсэн маш нухацтайгаар шийдэх сонголтын өмнө тулж ирээд байна.

Энэхүү илтгэл нь Бид юуг үргэлжлүүлэн хийх ёстой вэ? Бид юунаас татгалзаж, орхих ёстой вэ? Бид юуг бүтээлчээр дахин төсөөлөх хэрэгтэй вэ? гэсэн гурван чухал асуултад өгөх хариултыг санал болгож байна. Гэхдээ **энд байгаа саналууд нь зөвхөн эхлэл юм**. Энэхүү илтгэл нь блюпринт гэхээс илүүтэйгээр эргэцүүлэн бодох, шинээр төсөөлөх урилга юм. Эдгээр асуултыг олон нийт, улс орон, сургууль, боловсролын хөтөлбөр, бүх төрлийн системд, дэлхийн өнцөг булан бүрд хөндөн тавьж, хариулах шаардлагатай байна.

Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ байгуулах нь бидний ирээдүйг хамтдаа дахин төсөөлөх чухал алхам юм.

unesco

Монголын
Үндэсний комисс

ИРЭЭДҮЙГЭЭ ХАМТДАА ДАХИН ТӨСӨӨЛӨХ НЬ Боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ

Хүн төрөлхтөн бид болон эх дэлхий аюул занал доор оршин байна. Бид явах замынхаа чиглэлийг өөрчилж, ирээдүйгээ дахин шинээр төсөөлөхийн тулд хамтдаа яаралтай арга хэмжээ авах шаардлагатай байна. Эерэг өөрчлөлтийн хүчирхэг хүч гэдгээрээ эртнээс хүлээн зөвшөөрөгдсөн боловсролын салбарт шинэ, яаралтай, чухал хийх ажил бий. Хоёр жилийн турш бэлтгэгдэж, нэг сая орчим хүнийг хамарсан дэлхийн зөвлөлдөх үйл явцаар цэнэглэгдсэн энэхүү илтгэл нь бүх нийтийн энх тайван, шударга ёс, тогтвортой ирээдүйг цогцлооход бидэнд туслах боловсролын нийгмийн шинэ гэрээ байгуулахыг санал болгож, дэлхийн даяарх Засгийн газрууд, институцууд, байгууллагууд, иргэдийг уриалж буй юм.

Суралцагчид, сурган хүмүүжүүлэгчид, боловсролын системийн менежерүүд болон төлөвлөгчид, судлаачид, засгийн газар болон иргэний нийгмийн ашиг сонирхлыг татахуйц энэхүү бүтээл нь дижитал технологи, цаг уурын өөрчлөлт, ардчилсан ухралт, нийгмийн туйлшрал, ажлын тодорхой бус ирээдүйн талаар гүнзгийрүүлэн харуулдаг. Энэ илтгэл нь юуны түрүүнд хувь хүний болон хамтын олон сая эр зориг, манлайлал, эсэргүүцэл, шинийг санаачлах, халамжлах үйлдлээр дамжуулан шударга, тэгш, тогтвортой ирээдүйг бий болгохын тулд бид чиглэлээ өөрчилж, боловсролыг хувиргах болно гэдгийг баталж байна.